

۲۰۱۲/۱۱/۰۷

داکتر عبدالرحمن زمانی

توطئه های انگلیس علیه حکومت امانی: نمونه های از شواهد و اسناد دسایس برای سقوط رژیم امانی

(قسمت ۳۴)

خارج ساختن دیپلمات های خارجی از افغانستان یک چال و نیرنگ دیگر

تصادفی نیست که یکی از خواست های اغتشاشیون شینوار در پهلوی خواست های دیگر مانند تبعید خانواده طرزی و طلاق ملکه ثریا بسته نمودن نمایندگی های خارجی به استثنای سفارت انگلستان بود، و همفریز سفیر انگلیس در کابل هم برای برآمدن دیپلمات ها و خارجیان دست به تبلیغات وسیع زد. او میگفت که جنگ داخلی افغانستان حد اقل برای دو سال دوام خواهد کرد و جنگ در کابل به قتل عام خواهد انجامید. او بصورت مبالغه آمیز سعی و تلاش مینمود تا سفیران مقیم کابل را تشویق کند که تا استقرار حکومتی که برای اکثریت مردم افغانستان قابل قبول باشد، خارجیان از کابل برآیند و سفارتخانه ها بسته شوند.

در دوران اغتشاش و حملات بر کابل، از دسمبر سال ۱۹۲۸ تا فبروری ۱۹۲۹، انگلیس ها تنها برای ضعیف ساختن رژیم امانی دست به بزرگترین عملیات تخلیوی هوایی زدند، بلکه غرض نشست و برخاست طیارات خویش از مقامات دولتی افغانستان اجازه هم نمیگرفتند. این عملیات تخلیوی دیپلماتهای غربی، اولین تجربه و عملیات بزرگ توسط قوای هوایی سلطنتی انگلستان بود که در آن مأمورین و افراد ملکی از یک کشور به کشور دیگر انتقال یافتند. قبل از آن قوای هوایی انگلستان در عملیات نظامی خارج از کشور سهم گرفته بود، مثلاً هفت سال قبل در عراق ملیشای آشوری را از سلیمانیه تا کرکوک به فاصله هفت میل تخلیه کرده بود، اما آن تخلیه تنها در داخل کشور و نظامی بود که به هیچ صورت با تخلیه کابل قابل مقایسه نبود. عملیات سه ماهه کابل با انجام دادن بیش از ۸۴ مأموریت و انتقال بیش از ۵۲۰ نفر از کابل به پشاور، دست آورد بزرگی بود که در آن بدون عملیات نظامی، نیروهای خود را برای مقاصد غیر نظامی و عملیات مخفی سیاسی هم آزمودند. طی همین عملیات، سردار عنایت الله خان هم بعد از امارت سه روزه اش از کابل به هند بریتانوی انتقال داده شد.

همفریز ازین کار تخلیه خارجیان از کابل هدف دیگری نیز داشت و آن انحراف افکار و توجه از رسوایی فعالیت های لارنس در سرحدات افغانستان بود. او خصوصاً با پخش شایعات امکانات سقوط آبی رژیم کابل و قتل عام خارجیان، جنگ روانی ایرا براه انداخته بود. اما ایران و ترکیه تصمیم ماندن را گرفتند.

سفیر انگلیس در کابل بتاريخ ۲۴ جنوری از قول همپایه ایتالوی اش راپور داد که «حکمت بی» سفیر ترکیه دیروز گفته است متیقن هستم هرج و مرج در افغانستان مرحله اول جنگ بین روس و انگلیس برای تسلط بر آسیا میباشد، لذا ترکیه باید برای دانستن اوضاع، نمایندگی خود را در کابل بازنگهدارد. همفریز بتاريخ ۸ فبروری نوشت که هم مسلکان آلمانی، فرانسوی و ایتالوی اش خروج شانرا مشروط به برآمدن او ساخته اند.

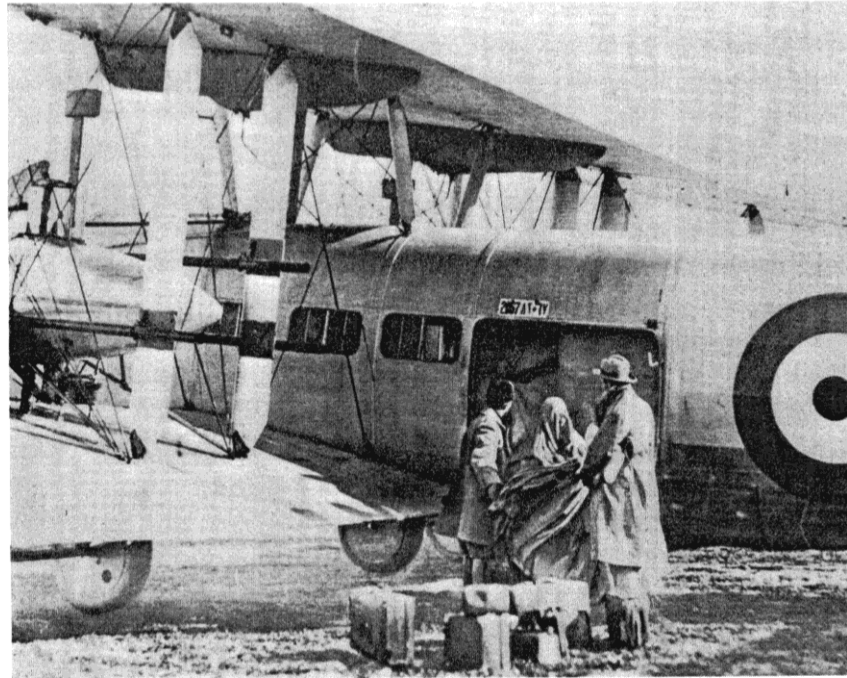
وقتی سفیر انگلیس در کابل نتوانست سفرای کشورهای غربی را برای ترک گفتن کابل تلقین کند، انگلیس ها تلاش ورزیدند از طریق ترساندن وزرای خارجه کشورهای مذکور پلان طرح شده خود را عملی کنند. وزارت خارجه انگلستان به سفرای خود در پاریس، برلین و روم هدایت داد که «لطفاً با وزرای خارجه ارتباطات شخصی و محرمانه بگیرید. آنها از اوضاع درک نادرست دارند. شما به آنها زبانی تشریح کنید که در یک مدت نسبتاً کوتاه با خوب شدن هوا جنگ های عمومی در کابل از سر آغاز شده و خطر حقیقی قتل عام اروپایان وجود دارد. پیچیدگی های بین المللی ایکه در نتیجه آن بمیان خواهد آمد، واضح بوده و خطرات آن دور از تصور میباشد. اگر سفرای و اعضای سفارت های آلمان و فرانسه و ایتالیا بعد از خارج شدن نمایندگی انگلیس ها در کابل بمانند، در مانده و در بدترین شرایط تمام راه های فرار برویشان بسته خواهد شد. بنابراین شدیداً از شما تقاضا میکنیم تا به سفرای آلمان، فرانسه و ایتالیا بصورت فوری هدایت قاطع بدهید تا در رابطه با تخلیه قبل از قبل یا همزمان نمایندگی های خود با سر

د پانو شمیره: له 1 تر6

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خیر و لولئ

فرانسیس همفریز تماس بگیرند. شما باید تأکید کنید تا این ارتباط بصورت مطلق از مطبوعات و عوام مخفی بماند، چون اطلاع خیر تخلیه تمام برنامه را برهم زده و حکومت افغانستان برای طیارات مشکلاتی را ایجاد خواهد کرد.»^(۱)

اعضای خانواده سردار عنایت الله خان قبل از حرکت در میدان هوایی شیرپور کابل

سردار عنایت الله خان بعد از رسیدن به پشاور

د پانو شمیره: له 2 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په خیر و لولئ

برخورد غیر قانونی با دیپلمات های افغانی در لندن

شجاع الدوله خان، سفیر افغانستان در لندن، بتاريخ ۹ فبروری به هدایت غازی امان الله خان از طریق روسیه عازم هرات شد. او قبل از حرکت ضمن مکتوبی از تقرر محمد یونس خان سکرتر سفارت بحیث شارژدافیر به وزارت خارجه انگلستان اطلاع داد. اما انگلیس ها برخلاف قوانین بین المللی میخواستند اعضای سفارت افغانستان را اخراج و یا مجبور به استعفا و ترک کشور نمایند. وزیر خارجه انگلستان تصمیم داشت به نماینده افغانستان اطلاع دهد که مأموریتش در افغانستان به پایان رسیده و نام های دیپلمات های افغان را از لست دیپلمات ها خارج سازد. انگلیس ها بخوبی میدانستند که این عمل شان خلاف موازین و مقررات بین المللی است. چنانچه در صفحه ۶۴۹ جلد اول قانون بین المللی اوپین هایم Oppenheim's international law ذکر شده است، که در صورت تغییرات انقلابی کشورهای خارجی برای مدتی نخواهند توانست اعتبارنامه های جدید را ارسال یا نمایندگان خود را فراخوانند، لذا تا روشن شدن اوضاع اصلی، مطابق به تعامل بین المللی این نمایندگان از تمام امتیازات دیپلماتیک برخوردار خواهند بود. (۲)

فلج ساختن اقدامات امان الله خان برای حصول دوباره سلطنت

غازی امان الله خان بعد از آنکه با عده معدودی از وزرا و مشاورین خود ذریعه موتر بتاريخ ۲۴ جدی ۱۳۰۷ (مطابق با ۱۴ جنوری ۱۹۲۹) به قندهار رفت، تا معلوم شدن سرنوشت برادرش، سردار عنایت الله خان، بدون تماس با مردم منتظر ماند. بعد از رسیدن عنایت الله خان به قندهار، هر دو برادر در برنده ارگ قندهار مقابل مردم شهر و اطراف آن قرار گرفتند و غازی امان الله خان پس از شرح واقعات اخیر و توجیهاات نادرستی که از اصلاحات وطنخواهانه او توسط مغرضین داخلی و دشمنان خارجی بعمل آمده بود و علت کناره گیری خودش و انتظاری که از رویکار آمدن عنایت الله خان در راه خاتمه دادن به خانه جنگی و جلوگیری از کشت و خون مردمان بیگناه داشت، اکنون به حاضرین اختیار داد تا برای ادامه مبارزه علیه جهل و وحشت و اعاده نظم و امنیت از بین او و برادرش یکی را انتخاب کنند. تمایل مردم باز هم به شخص امان الله خان بیشتر بود، و مردم قندهار با وجود شکایات و گله هائی که از او داشتند، از اعاده سلطنت غازی امان الله خان بخوشی استقبال نمودند و از همراهی خود به او اطمینان دادند. (۳)

فردای آن، شاه مجلسی را در سلامخانه دائر و کابینه جدید را تعیین کرد که در آن به عبدالعزیز خان مسئولیت وزارت حربیه و به غلام صدیق خان مسئولیت وزارت خارجه داده شده، میرزا محمد عمر خان بحیث منشی حضور و میرزا علی احمدخان مهمند بحیث منشی شورا تعیین شدند. (۴) عبدالاحد خان، وزیر داخله، مأمورین و مردم را از پادشاهی دوباره امان الله خان و استعفای سردار عنایت الله خان مطلع ساخت. تشکیلات جدید دوائر دولتی و بودجه آنها تصویب و یکبار دیگر چرخ های حکومت به حرکت و فعالیت درآمده و نقشه های آینده طرح گردید. غلام صدیق خان چرخ، وزیر خارجه، هم ذریعه تلگراف از طریق سفارت خانه های افغانی جلوس مجدد غازی امان الله خان را به دنیا اعلام کرد. (۵)

همفریز باوجود تلگرام شب گذشته خود که در آن نوشته بود « من هیچ اطلاع رسمی از استعفای امان الله خان، تاجگذاری یا کناره گیری عنایت الله خان و یا ادعای سلطنت حبیب الله را نگرفته ام. وزارت خارجه مسدود میباشد»، در تلگرامی عنوانی وزیر خارجه به لندن اطلاع داد که باوجودیکه حبیب الله فعلاً حکمفرمای کابل است، بنظر من ناممکن است او بتواند اقتدار خود را در افغانستان قائم کند. در صورت دریافت کمک از انگلستان و یا اتحاد شوروی، اکثریت مردم افغانستان از امان الله خان در مبارزه اش برای حصول دوباره قدرت پشتیبانی خواهند کرد. همفریز مشوره داد که لندن تقاضای هر نوع کمک نظامی را به امان الله خان رد کند و همچنان وزیر مختار افغانی را، که دیگر از دولت رسمی افغانی نمایندگی نمیکند، نباید در لندن برسمیت بشناسد. همفریز همچنان توصیه نمود که "دولت اعلیحضرت اخطاریه ای به شوروی ارسال نموده و به مقامات آن کشور هوشدار بدهد که از ارسال عساکر و یا مهمات جنگی برای امان الله خان امتناع ورزند." (۶)

ایجاد موانع در راه فعالیت های حامیان غازی امان الله خان

مأمورین انگلیسی به محمد یعقوب خان، مأمور ویژه افغان در کویته و محمد عظیم خان منشی اش اخطار داده و آنها را تهدید به اخراج کردند. آنها تحت تعقیب مقامات استخباراتی بلوچستان بوده و گمان میرفت که بصورت مخفیانه برای رژیم امانی فعالیت نموده و با افغانهای ساکن کویته در تماس باشند. علاوه بر آن تصور میرفت با قندهار ارتباط

د پانوی شمیره: له 3 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په خیر و لولی

منظم داشته از تلگرام و پوسته دیپلوماتیک به نفع آنها استفاده میکنند، نماینده تجارتي افغان در کویته نیز تحت تعقیب و نظارت قرار داشت. (۷)

یک راپور دیگر درین باره نشان میدهد که خان بهادر بازگل خان که با مأمورین وزارت خارجه افغانستان در تماس بود، تأیید کرده است که مأمور ویژه افغان در عهد مان الله خان از کویته معلومات هفته وار استخباراتی را به وزارت خارجه ارسال میکرد. (۸)

کمشنر انگلیس در پشاور هم به سختی جلو فعالیت های حامیان غازی امان الله خان را در ایالت سرحدی شمال غربی میگرفت. او امر نمود تا هیئت کمیته خلافت ایالت پنجاب تحت مقررات امنیتی سرحد از پشاور اخراج و به تیم صحتی آنها اجازه رفتن به افغانستان داده نشود. (۹)

مقامات انگلیسی از لندن به کمشنر ایالت سرحدی شان نوشت که با درک مشکلات جلوگیری از شرکت قبایل در فعالیت های طرفداری از امان الله خان، از نظر بین المللی بسیار زیاد مهم است که خود را غیرجانبدار نشان دهیم. تا جائیکه ممکن است، باید بسیار کوشید تا اقدامات ما علیه امان الله خان تعبیر نشوند. باید کلمات خود را با احتیاط انتخاب کنید. (۱۰) از یک سند دیگر آرشیف انگلستان به وضاحت معلوم میشود که هدف به اصطلاح سیاست بیطرفی انگلیس ها در امور داخلی افغانستان، جلوگیری از فعالیت های قبایل آزاد در حمایت از غازی امان الله خان بوده است. وزیر خارجه برای امور هند نوشت که «حکومت معتقد است که پالیسی درست، پالیسی عدم مداخله است، و این باید تأمین شود و ما وظیفه داریم برای جلوگیری از مداخله قبایل از تمام اقدامات ممکن استفاده کنیم.» (۱۱)

پافشاری بر تلاش های مخفی نگهداشتن مداخلات انگلیس

اسناد مختلف در آرشیف انگلستان نشاندهنده آنست که انگلیس ها سخت تلاش داشتند تا به شمول کشف و سانسور مکاتبات غازی امان الله خان، تمام اقداماتی را که مداخله در امور افغانستان، علیه رژیم امانی، کمک به مخالفین امان الله خان و یا کمک به کاندیدان مورد نظر شان تلقی میشد، از انظار جهانیان و خصوصاً حامیان غازی امان الله خان مخفی نگهدارند. به چند نمونه ازین نوع تلاش ها در ذیل توجه کنید:

انگلیس ها در حالیکه درخواست ویژه محمود طرزی را، که میخواست جهت تداوی به هندو یا از راه هند به اروپا برود، رد کردند، نه تنها برای احمدشاه خان و عبدالعزیز خان که ظاهراً به تقاضای حبیب الله کلکانی برای آوردن محمد نادرشاه عازم اروپا بودند، ویزه دادند، بلکه ترتیبات مسافرت ذریعه طیاره، ریل و کشتی، حتی مصارف مسافرت شانرا به عهده گرفتند. سفیر انگلیس در تلگرام ۶ فبروری ۱۹۲۹ خود نوشت که من به احمدشاه خان و عبدالعزیز خان ویزه دادم. آنها در صورت مساعدت هوا فردا توسط طیاره به پشاور آمده از طریق بمبئی توسط [کشتی] رانپوره، بتاریخ ۹ فبروری به فرانسه میروند. من خواهش میکنم دو اطاق را بتاریخ ۶ فبروری در هتل دینز، دو سیت را در ریل «بمبئی میل» بتاریخ ۷ فبروری و بصورت حتمی دو اطاق خواب کشتی را در «رانپوره» برایشان از پیش حفظ (ریزرو) کنید. (۱۲) سفیر انگلیس به تعقیب تلگرام همان روز کمشنر عمومی پشاور که از ادامه تبلیغات به نفع امان الله خان در قلمرو هند بریتانوی و فتوا های متعدد چندین گروپ ملا ها که اعلام نموده بودند «امان الله خان کافر نمی باشد» اطلاع میداد، با سراسیمگی نوشت که تکت های ریل و کشتی احمدشاه خان را نباید ما خریداری کنیم. آنها باید خودشان به کمپنی کشتی «پی و او» تلگرام بفرستند. اگر لازم باشد برایش پول پیشکی بدهید، اما نهایت احتیاط شود که از سهمگیری ما درین تماس کسی نفهمد. (۱۳)

سفیر انگلیس در همان روز برای جلوگیری از تبلیغات هواداران غازی امان الله خان پیشنهاد کرد که «ما خطر تبلیغات به نفع امان الله خان را که از قندهار منشأ میگیرد، کاملاً درک میکنیم. نگرانی عمده ما اینست که (۱) ما باید با دقت از هر آنچه نشاندهنده دخالت ما باشد و به نفع تبلیغات خطرناک ضد انگلیسی مورد استفاده قرار گیرد، خودداری کنیم، و (۲) هر افغانی را، مخصوصاً مأمورین افغانی ایکه علیه انگلستان در خاک ما مصروف تبلیغات باشند، به کشور خود شان اخراج کنیم. راجع به فعالیت های مأمور ویژه افغان در بلوچستان تحقیقات بیشتری صورت گرفته است، که ممکن است منتج به اخراج وی شود.» سفیر انگلیس طرفدار پس گرفتن امتیازات استفاده از تلگراف و پست توسط مأمور ویژه افغان را، که مطابق به مقررات تلگرافیک هند، هر کسی از آن استفاده کرده میتواند، نبود، بلکه نظارت و سانسور مراسلات امان الله خان را به نفع انگلیسها میدانست. (۱۴)

د پانوی شمیره: له 4 تر6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په خیر و لولی

قراردادن اسلحه ارزان قیمت بدسترس شورشیان

باساس پالیسی سختگیرانه انگلیس در مخفی نگهداشتن کمک های شان به مخالفین رژیم امانی، آنها به عوض دادن مستقیم اسلحه به شورشیان، آنرا بصورت غیر مستقیم، به قیمت بسیار ارزان و ناچیز در کوتل کوهات به اختیار شان میگذاشتند. در تلگرام ۷ فبروری کمشنر عمومی از آمدن تعداد زیادی از افغانها و افراد قبایلی به آنجا گزارش داده شده و تذکر رفته است که اسلحه که از حکومت افغانستان بدست آمده است، نیز درین جمله شامل مییاشد. اما او طرفدار کوشش جلوگیری از انتقال این اسلحه به افغانستان نبود. (۱۵)

جلوگیری از تأسیس قونسلگری روسیه در قندهار

انگلیس ها باوجودی که ادعای بیطرفی و عدم مداخله در امور افغانستان را داشتند، و از شناسائی دوباره سلطنت غازی امان الله خان خودداری میکردند قونسلگری شان را در قندهار تنها برای فعالیت های استخباراتی باز نگهداشته بودند، سخت تلاش داشتند تا از تأسیس قونسلگری روسیه در قندهار و تماس و کمک روس ها به غازی امان الله خان جلوگیری کنند. سفیر انگلیس در کابل در تلگرام ۱۰ فبروری ۱۹۲۹ خود نوشت که «بفکر من ما باید از تمام امکانات خود برای جلوگیری از تأسیس نمایندگی روس ها در قندهار بکوشیم. به سفیر روسیه هیچ وقت اجازه رفتن به قندهار، حتی برای یک سفر کوتاه هم داده نشده است. مکتوب سوم ضمیمه قرارداد بین افغانستان و انگلستان شرط مانده است که معافیت اجناس دولتی و تجارتی افغانستان از محصول گمرکی همیشه با ممنوعیت نمایندگی روسیه در قندهار ارتباط خواهد داشت. من پیشنهاد میکنم به قونسل انگلیس در قندهار هدایت داده شود که به غلام صدیق خان اطلاع دهد که حکومت اعلیحضرت ما موجودیت نماینده روسیه در قندهار را مغضوبیت بزرگ دانسته و مجبور خواهد شد تحت چنین شرایطی سرحد چمن را کاملاً مسدود نماید. (۱۶)

(ادامه دارد)

یادداشت ها و مأخذ:

۱. اسناد آرشیف انگلستان، تلگرام های شماره ۴۹، ۳۴، ۴۰ و ۵۱ مؤرخ ۱۴ فبروری ۱۹۲۹.
۲. اسناد آرشیف انگلستان، مکتوب شماره ۸ مؤرخ ۲۱ فبروری ۱۹۲۹ معین سیاسی وزارت خارجه انگلستان.
۳. رشتیا، سید قاسم (۱۳۷۸)، نادر چگونه به پادشاهی رسید؟، ص ۳۸
۴. طوریکه قبلاً هم ذکر شده است، راپور شیخ محبوب علی، سکرتر امور شرقی که تحت نام سقوط امان الله یا The Fall of Amanullah توسط سکات به انگلیسی ترجمه شده است، به میرزا علی احمد خان مهمند نسبت داده شده و چند نفر از مؤرخین داخلی و خارجی هم از آن گویا اینکه نویسنده اش منشی دربار امان الله خان و بنابراین دارای معلومات مؤثق و کافی بوده است، بحیث یک مأخذ و سند دست اول یاد نموده، از آن برای تخریب غازی امان الله خان استفاده نموده اند.
۵. اسناد محرمانه آرشیف انگلستان، راپور شیخ محبوب علی، سکرتر امور شرقی سفارت انگلستان در کابل، L/P&S/20/B289.
۶. اسناد محرمانه آرشیف انگلستان، تلگرام شماره ۷۱ مؤرخ ۲۰ جنوری ۱۹۲۹ سفیر انگلیس در کابل.
۷. همانجا، تلگرام شماره ۲۰ مؤرخ ۲ فبروری ایجنت گورنر جنرال در بلوچستان.
۸. همانجا، تلگرام شماره ۲۸ مؤرخ ۹ فبروری ۱۹۲۹ ایجنت گورنر جنرال در بلوچستان.
۹. اسناد محرمانه آرشیف انگلستان، تلگرام شماره ۶۳۹ مؤرخ ۲۳ فبروری ۱۹۲۹ کمیشنر در پشاور.
۱۰. همانجا، تلگرام شماره ۳۲۴ مؤرخ ۲۴ جنوری کمیشنر عمومی ایالت سرحدی شمال غربی.
۱۱. همانجا، تلگرام شماره ۳۰۵ مؤرخ ۲۵ جنوری ۱۹۲۹ وزیر خارجه برای امور هند در لندن.
۱۲. اسناد محرمانه آرشیف انگلستان، تلگرام شماره ۱۵۲ مؤرخ ۶ فبروری ۱۹۲۹ سفیر انگلیس در کابل.

د پانیو شمیره: له 5 تر6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په خیر و لولی

- ۱۳ . همانجا، تلگرام شماره ۵۶۱ مؤرخ ۶ فیروری کمشنر عمومی پشاور ، به خواست سفیر انگلیس در کابل.
- ۱۴ . همانجا، تلگرام شماره ۱۷۵ مؤرخ ۶ فیروری سفیر انگلیس در کابل.
- ۱۵ . همانجا، تلگرام شماره ۱۱۸ مؤرخ ۷ فیروری
- ۱۶ . اسناد محرمانه آرشیف انگلستان، تلگرام شماره ۱۷۴ مؤرخ ۱۰ فیروری ۱۹۲۹ سفیر انگلیس در کابل .

د پانو شمیره: له 6 تر6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنی د لیکنیزی بنی پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ